

קובץ

האור לחיים

שנה
שישית

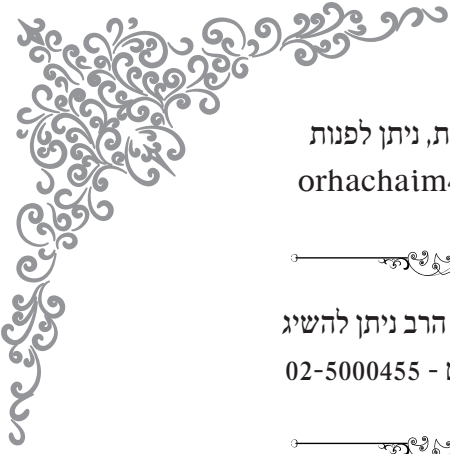
מאמרים ושיחות
מזן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פסח - שביעי של פסח
פרשת שמיני תשפ"ג

זמני ההג' (הג' הפסח)

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
20:24	19:37	* 18:46	ת"א
20:21	19:35	18:44	חיפה
20:24	19:37	18:45	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 18:26

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',
יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455** **02-5380014**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פסח - שביעי של פסח - פרשת שמיני תשפ"ג

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אהר"ך"

פסח:

- 1 עשרת המכות כנגד כל הבריאה
- 2 איתותים משמים
- 5 אילו בני ישראל היו ניגשים אל גדולי הדור
- 6 דרך ארבע מאות שערים אריות ושומרים
- 9 הלב שלו הפך לכבד

שביעי של פסח:

- 13 הטעיית האויב
- 15 חסד שנשאר לדורות
- 16 ביקשו מלאכי השרת לומר שירה
- 20 הטעיית פרעה

פרשת שמיני:

- 21 הכומר היין והשידוך
- 27 בדבר הזה בעצמו

עשרת המכות כנגד כל הבריאה

נתונה בידיו של הקב"ה ועושה את דברו.

ערוב - כל החיות שבעולם - הקב"ה שליט עליהן.

מכת דבר לימדה, שכל החולאים המצויים בעולם - כולם מה' יתברך, והוא נותן את החולי ואת הרפואה. שום דבר אינו ביד הרופאים. יכולים שני אנשים לקבל את אותו טיפול לאותה מחלה - האחד יבריא, ואילו השני ימות. מדוע? כי כך גזר עליהם ה'.

שחין - "שִׁחִין אֲבַעְבֶּעֶת פִּרְחִי" (שם ט, י) במכה זו היתה שליטה על הרוח, שהביאה את השחין על גוף האדם.

ברד - מלמד על כל אותות השמים.

במכת ארבה - "וְהָיָה נֶהַג רוּחַ קָדִים בְּאַרְצְךָ" (יג) - הקב"ה שליט על הרוח.

במכת חושך הראה הקב"ה את שליטתו במאורות. הוא השבית גם את השמש וגם את הירח - שאף על

וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לְכֶם לְאֱלֹקִים וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם מִבְּתַחַת סְבָלוֹת מִצְרַיִם (שמות ו, ז).

עשר המכות פגעו בכל יסודות הבריאה - באוויר, בים, ביבשה, בבעלי החיים ובאדם, להראות שהקב"ה שליט, מנהיג ומשגיח על כל חלק וחלק של העולם.

ארבעת היסודות של העולם הם: אש, רוח, מים, עפר, ראשי תיבות: ארמ"ע.

מכת דם היתה ביסוד המים. אם אין מים אין חיות, ולכן במכה הראשונה הכה אותם הקב"ה במים.

גם הצפרדעים הם סוג של שרצים המצויים במים, וגם מכה זו הוכיחה את שליטתו של הקב"ה ביסוד המים.

הכינים הגיעו מעפר הארץ. הקב"ה שולט על העפר והופך אותו לכינים. במכה זו רואים גם את השליטה על הדברים הקטנים ביותר! אפילו כינה

שהוא הפך להיות ממשי, ולכן לא
יכלו המצרים לזוז וקפאו במקומם.

מכת בכורות לימדה שהקב"ה שולט
על החיות, על הנפש, מכיר בין טיפה
לטיפה - מי בכור ומי אינו בכור! וחיי
כל אדם מסורים בידו.

פי שאינו מאיר כשמש, אלמלא הוא
לא יכולנו לעשות מאומה - והחושך
שנוצר, כך אומרים רבותינו, היה
כעובי דינר.

"וַיִּמַשׁ הַחֹשֶׁךְ" (י, כא) - חושך שאפשר
לגעת בו. הקב"ה יצר בחושך כוח כזה,

איתותים משמים

אדם שהולך בדרך של ליצנות - גם אם
הקב"ה יביא עליו עונש, בתוך העונש
הוא ישאיר לו מקום לפרש אותו,
בצורה הפוכה, בצורה של ליצנות,
מבלי להבין שזה עונש! אדרבה! הוא
יפרש את העונש בצורה ש"תתאים"
לליצנות שלו!

עד כדי כך! הלץ לא למד מוסר!

הקב"ה ידאג לכך שהוא יוכל להמשיך
ללכת בדרכו, דרך הליצנות, ולא
יפרש את כל האיתותים שנשלחים לו
משמים בצורה הנכונה!

וְלִמְעַן תִּסְפָּר בְּאֵינִי בְּנֵה וְכֹן בְּנֵה אֵת
אֲשֶׁר הִתְעַלְלֵתִי בְּמִצְרַיִם (שמות י, ב).

פירש רש"י: "הִתְעַלְלֵתִי - שיחקתי,
כמו 'וַיֵּאמֶר בְּלָעַם לְאֶתְוֹן כִּי הִתְעַלְלֵתָ
בִּי (במדבר כב, כט)".

הקב"ה מתנהג עם האדם במידה כנגד
מידה. פרעה ששחק על דברי ה' - הפך
בעצמו ללעג ולשחוק. באותה המידה
שהוא סבר להתלוצץ על הקב"ה -
הקב"ה התלוצץ עליו, ומקרא מלא
דיבר הכתוב (משלי ג לד): "אִם לִלְצִים
הוא יִלְצֵן".

כרשעתו", ונותן לו כוחות מיוחדים שיוכל להמשיך בדרכו, להוסיף ולהרשיע, כי זוהי הדרך שבה הוא בחר.

רשעים שלועגים על דברי תורה - סופם שהם בעצמם יהיו ללעג ולקלס כשתתמלא סאתם. בינתיים הקב"ה נותן להם אפשרות "להיתפס" בלעג ובליצנות, וזאת למרות "איתותים ברורים" שבכל זאת נשלחים אליהם משמים.

ה"אור החיים" הקדוש כותב, שבתוך מכת ברד הנוראה שהרסה את כל מצרים, הקב"ה הכניס לפרעה אפשרות להמשיך ולכפור, להמשיך ולהתלוצץ!

כיצד?

"כראות פרעה כי לא שלטה מכת

כי באותה מידה שאדם מודד לעצמו - בה מודדים עימו, ובאותה דרך שהוא בוחר ללכת - מאפשרים לו ללכת.

פרעה הרשיע. מגיעות לו מכות. אך כיון שהוא לא היה מעוניין לשים לב - הקב"ה השאיר לו את המקום ואת האפשרות להמשיך בדרכו ולא לשים לב למרות המכות.

זוהי הכבדת הלב האמורה אצל פרעה.

ככל הנראה לא התמלאה עדיין סאתו, ולא הגיעה עדיין שעתו לקבל את המכה הסופית, ומשום כך קיבל את הכוח להכיל את המכות מבלי להשתנות. כך הצטברו עוונותיו, וכשהתמלאה הסאה קיבל את עונשו הסופי ונמחה מן העולם.

בדרך שאדם רוצה לילך - בה מוליכין אותו (מכות י:).

הקב"ה "נותן לרשע רע

לעילוי נשמת

אברהם בן האקי קלרה ז"ל

זה בדיוק הוא יראה! הכל תלוי ב"משקפיים" שהוא מרכיב לעיניו. השמש מאירה, זו עובדה! אורה בהיר. אם תשים משקפיים שחורים לעיניך - תראה שחור! - אבל אין זה בגלל שהשמש שחורה.

הקב"ה רוצה אך ורק להיטיב לברואיו. אין אצלו, חס וחלילה, כל רצון להציק למישהו או "לשחוק" ממנו - אלא שאדם מייצר לעצמו מצב שבו הוא מרכיב, כביכול, "משקפים שחורים" לעיניו, ומשום כך נראית לו ההנהגה עימו "שחורה". הוא מושך אליו צורת הנהגה כפי שהוא ובאשר הוא, ובדרך שהוא בוחר ללכת - בה מוליכים אותו.

הברד בחיטה ובכוסמת, שלא כפי הטבע, כאומרם: 'פלאי פלאות נעשו להם', הוא לא יתלה כי ה' הפליא, אלא יתלה כי אין שליטת אלוקי ישראל בכל הווה, וזה יגיד, ח"ו, השיתוף, ואין שליטה בכל".

בעוד שבן אדם נורמאלי רואה בברד הניתך ארצה את יד ה', ובעובדה שהחיטה והכוסמת לא לקו הוא רואה את יד ה' ביתר שאת וביתר עוז, והוא רואה בכך "פלאי פלאות" - פרעה רואה את מה שהוא רוצה לראות: כפירה! "אין שליטת אלוקי ישראל בכל הווה".

את מה שאדם רוצה לראות - את

אילו בני ישראל היו נישגשים אל גדולי הדור

הזקנים, גדולי הדור, והיו מציגים בפניו את השאלה: "המצרים הציעו לנו לעבוד אצלם ולהרוויח כסף, משכורת מכובדת, מה דעת כבוד הרב בעניין?"

הלא וודאי התשובה הייתה: "אל תלך! בשום פנים ואופן! זה הכל פטנט למשוך אתכם לעבודה ולעבדות!"

- "למה לא? מרוויחים שם הרבה כסף, כדאי מאוד להתחבר עימם."

- "לא, בשום אופן אל תתחבר. כל זה אינו אלא תחבולה מחוכמת להשתעבד בכם. בסוף יצא מכך שיעבוד!"

- "אבל פרעה הבטיח אלף דולר עבור כל לבנה שניצור. נו, מה אומר

ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך?
(שמות א, ג).

מה הכוונה "בפרך"?

בחז"ל (סוטה יא ע"ב) הובאו כמה דעות בעניין, ואחת מהן: "רבי אלעזר אמר: בפה רך". ופרש רש"י: "בפה רך - משכום בדברים ובשכר, עד שהרגילום לעבודה".

המצרים היו מפתים את בני ישראל לבוא לעבוד אצלם תמורת שכר הולם, עד שבסופו של דבר עשאום עבדים שלהם והעבידום ללא שכר כלל.

עתה, נצייר לעצמנו: אילו בני ישראל נישגשים אל אחד משבעים

- "תחזור ללמוד? אתה רק חולם שתחזור".

ישנם בני אדם האומרים: אני אצא רק קצת, לכמה שבועות, ארוויח סכום נאה, ואז אחזור ללמוד, פטור מדאגות של פרנסה.

אי אי אי, אם רק יוצאים מלימוד התורה - שוב אין חזרה!

אסור לצאת, אלא אדרבה, תמיד רק להיכנס יותר ויותר לעולמה של תורה!

כבוד הרב? הלא נוכל להתעשר מכך עושר רב! ניצור כמה מאות לבנים, נרוויח סכום מכובד, ואז נוכל לחזור ללימוד התורה בלב שקט, ללא דאגות פרנסה".

- "בחלומות! לא תרוויחו מכך מאומה!".

- "למה לא? נעשה חמש מאות לבנים, נקבל חמש מאות אלף דולר, ונחזור ללמוד".

דרך ארבע מאות שערים אריות ושומרים

מבאר רש"י על פי המדרש (שמות רבה ה, יד): "אבל הזקנים נשמטו אחד אחד מאחר משה ואהרן עד שנשמטו כולם קודם שהגיעו לפלטין, לפי שיראו ללכת".

הכניסה לארמון פרעה לא היתה פשוטה - בארמונו היו ארבע מאות שערים, ובכל שער ושער הציב שני אריות ועוד חיות מסביב, כדי שאף

וַיִּלְךָ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאסְפוּ אֶת כָּל זְקֵנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל... וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פְּרֹעֶה (שמות ד, כט - ה, א).

כל זקני ישראל מקבלים את בשורת הגאולה ממושה ואהרן, אולם כאשר יש לדבר אל פרעה, רק משה ואהרן באים לבדם.

לאן נעלמו הזקנים?

בדרכם אל המלך.

פרעה יושב - והנה לפניו מחזה נורא:
שני אנשים נכנסים אליו, למרות כל
האריות שבדרך, וכל האריות מלווים
אותם. כי מלאכיו יצוה לך.

מיד הבין כי לא אנשים פשוטים לפניו
- אלא יש כאן מהלך שמימי!

עוד אומר המדרש (ילקוט מעם לועז שמות ה
רמז קע"ה): אותו יום שהגיעו משה ואהרן
לפרעה היה יום גינוסיה - יום הולדת
לפרעה, וכל האומות שהיו נשלטות
על ידו באו להביא לו מתנה חשובה,
והיו משתחוים לפניו ומרוממים
ומשבחים אותו.

זו היתה אחת האספות הגדולות
ביותר של פרעה, וכדי להרגיע את
האריות בדרך, היה כל אחד מגיש
להם נתח של בשר, ואחר כך נכנס.
פרעה היה יושב על כסאו וכל המלכים
מסביב, ממזרח וממערב, הגישו לפניו
את מתנותיהם. על כל מתנה נערך
רישום מדויק - זה מאדום, זה ממואב,
זה מסעודיה או מטורקיה.

אחד לא יוכל להיכנס. האריות היו
קורעים לגזרים כל אדם שהעז לעבור,
ולמען יראו וייראו השאירו על הארץ
את עצמותיהם של אותם אנשים
שהעזו לנסות.

כשהגיעו הזקנים עם משה ואהרן,
וראו את כל שלדי האדם שזרוקים
סביב החומה בגלל חיות הטרף, בנוסף
לשומרים שהורו להם להרים ידיים
מיד, נבהלו ואמרו: מי יכול לעבור
כאן? איך נוכל להיכנס לדבר עם
פרעה? אומנם ה' אמר שנכנס, אבל
בכל זאת.

כל אחד מהם התחיל ללכת לאט לאט
ונתן למשה ואהרן ללכת ראשונים.

כך יצא, שעד בואם אל פרעה, נותרו
שם רק משה ואהרן. זהו שנאמר:
"וַאֲחֵר בָּאוּ מִשֵּׁה וְאַהֲרֹן".

מה באמת עשו האריות למשה
ואהרן?

מובא במדרש (ילקוט שמעוני שמות ז'
רמז קע"ו) שמשה רבנו הניף את מטהו,
והאריות השתחררו מכבליהם,
התנתקו ממקומם והחלו ללוות אותם

אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיִּחַגְּגוּ לִי
בְּמִדְבָּר (שמות ה, א).

אלוקי ישראל? - החזיר להם פרעה -
מיהו זה ואיזה הוא?

הביאו לי את הפנקס, ברצוני לראות
אלו מיסים הוא מעלה לי... הנה
אלוהי עמון, הנה אלוהי מואב... אלוקי
ישראל לא מופיע בשום מקום, ובכלל
לא מעלה לי מיסים.. לא ידעתי את ה'
וגם את ישראל לא אשלח... לא ידעת
אותו? - החזירו לעומתו משה ואהרן
- עוד מעט יתן לך מיסים ותדע אותו,
טוב מאוד. הוא יתן לך דם, צפרדע,
כנים, ערוב... כל מה שתרצה...

אמונתם של משה ואהרן הייתה חזקה
ביותר. הם לא פחדו משום דבר - יש
אריות, דקירות, יריות... מה איכפת
להם? ה' אמר להם ללכת, והם הולכים

משה ואהרן באו בידיים ריקות ועמדו
לפני פרעה.

שאל פרעה את שומרי הראש שלו:
איך הגיעו אלו לכאן?

אמרו השומרים: איננו יודעים. הם
הצליחו לעבור את כל השומרים ואת
כל האריות, ולא עוד אלא שהאריות
היו מתחככים בבגדיהם, כאלו ניסו
לנשק את בגדיהם.

השתומם פרעה מדבר זה - מי הם
אותם אנשים? הוא שכח לחלוטין
שאחד מהם היה יושב בילדותו
על ברכיו ומתלש את שערותיו...
מיד ציווה להרוג את כל השומרים
שאפשרו להם להיכנס.

אחר כך פנה ושאל אותם מה רצונם.
אמרו לו משה ואהרן: כֹּה אָמַר ה'

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

שום סכנה אינה יכולה להיות ודאית,
אם ה' אמר לעשות!

אמונתם של הזקנים, לעומת זאת,
היתה חסרה. הפחד המוחשי שראו
מול עיניהם, עצר אותם מלעשות את
רצון ה'!

באש ובמים לעשות את רצונו, מבלי
להתחשב בשום דבר. הם בטוחים בלב
שלם, שאם הקב"ה אמר להם ללכת,
הם אכן יזכו ללכת ולדבר עם פרעה.

אם ה' אומר - אין שום סכנות.
יש אריות? סכנה ודאית מול העיניים?

הלב שלו נהפך לכבד

לחוקק חוק, שכל הרוצה להיכנס
ליער, יצטרך לשלם מס כניסה. כך
יכנס כסף לקופה."

"טוב ויפה" - אמר המלך - "אלא שיש
בעיה אחת. את מי אפשר להעמיד
בשערי היער לגבות את המס? כל חיה
פיקחית שתקבל את התפקיד, עלולה
למעול בו, ולקחת פה ושם לעצמה,
במקום להעביר את כל הכסף לקופת
הממלכה."

אמר השועל: "ניקח לתפקיד את

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כָּבֵד יֵב פְּרַעֲהַ (שמות
ז, יד).

משמעות הלשון שבה השתמשה
התורה: "כָּבֵד יֵב פְּרַעֲהַ", מתבארת
באופן נפלא במדרש (ילקוט ש' שמות רמז
קפב) על פי משל:

האריה מלך החיות ראה, שמצב
הכספים בממלכה גרוע, ויש לדאוג
להכנסות נוספות. קרא לשועל, יועצו
לענייני כספים, והורה לו לטכס עצה.
חשב השועל, ולבסוף אמר: "יש

וציווה עליו לחתוך לו את החמור לנתחים, ולהכין לפניו את הארוחה.

עמד השועל וחתך את החמור לנתחים. בין כל הנתחים בלט הלב. כולו אדום וטעים כל כך... השועל לא עמד בפיתוי ואכל אותו עד תומו. 'בסוף אסתדר עם המלך איכשהו' - אמר לעצמו.

בא האריה לאכול, וסקר את השולחן הערוך לפניו. ראה את הכבד, את הטחול, את הריאות... ומיד הבחין בחסרונו הכולט של הלב.

"איפה הלב?" - נהם לעבר השועל - "בן בליעל שכמוך! אחסל גם אותך!" השיב לו השועל: "חמור כזה, שאינו נותן למלך לעבור - אין לו לב! האם רואה המלך את הכבד הגדול המונח כאן? הלב שלו הפך להיות כבד... לב לא היה בו!"

כשבא משה לפני פרעה, ואומר לו: "כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת עַמִּי... עונה לו פרעה: "מִי ה' אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקוֹלִי (שמות ה, א-ב)."

החמור. הוא כל הזמן נוער, ראשו מכוון כלפי מטה, ולא מעניין אותו שום דבר. הוא יגבה את הכסף מן החיות".

קיבל האריה את דעתו. עוד באותו יום הועמד החמור בכניסה ליער ועצר כל חיה שהתכוונה לעבור, בדרישה נמרצת לשלם את המס.

באחד הימים הסתובב האריה סביב היער, וכשסיים את טיולו ביקש להיכנס פנימה. החמור עצר אותו: "עליך לשלם מס כניסה!"

"אני האריה, מלך החיות" - אמר האריה בכעס - "המס כולו בא לכיסי". "לא מעניין אותי שום דבר!" - הגיב החמור באדישות - "הועמדתי כאן לגבות מס, ואני עושה את תפקידי באמונה, וגובה מכל מי שנכנס ליער!" בשלב זה פקעו עצביו של האריה, הוא התנפל על החמור בחמת זעם והרג אותו.

הנבלה המונחת לפניו עוררה את תאבונו. הוא מיהר לקרוא לשועל,

ישראל לא אשלה.

הוא היה כל כך רשע, עד שלא היה
לו לב, הלב שלו נהפך לכבד... וזהו -
"כָּבֵד לֵב פְּרַעֲה"."

אמר פרעה: מיהו אלוקי ישראל? אני
רואה בספר שלי, שאלוהי כל העמים
משלמים לי מס, ואת אלוקי ישראל
איני רואה... לא ידעתי את ה', וגם את

הקבלת פני רבו

תשפ"ג

חול המועד פסח

כולנו מגיעים למעמד הגדול של הקבלת פני מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ביום ראשון י"ח ניסן תשפ"ג - 9 באפריל

בישיבת "אור החיים"

רח' עזרא 1 ירושלים

תפילת מנחה - בשעה 18:30

<< את המעמד יכבדו רבנים חשובים ואישי ציבור >>

"חייב אדם להקביל פני רבו הרצל"

ינצו את הערב הזמר חביב הקהל

מה אכר ולהקבלו

זלית נשים שתוחה

תפילת מנחה וצריכת מקום

הערב מוקדש לעילוי נשמת אמה של מלכות
מרת מרים אלבז בת זהרה ע"ה

הטעיית האויב

את ישראל ל"בעל צפון", כדי שיראו כולם מה יארע לאותה עבודה זרה של מצרים.

התורה הרי מספרת, כי מלבד העונש שנענשו המצרים עצמם - "וּבְאֵלֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים" (במדבר לג, ד). רבותינו למדו מכאן כי השי"ת ניפץ את כל אלילי המצרים, לפיכך רצה השי"ת להראות לעם ישראל כי גם אותו אליל אשר "בעל צפון" שמו, שהיה כוחו למנוע מכל אדם לצאת ממצרים, אף הוא נותר חסר ערך.

בד בבד, המצרים בראותם את עם ישראל שבים לאחוריהם, סברו כי הם איבדו את דרכם במדבר, ולכן אפשר לרדוף אחריהם ולהחזירם למצרים.

אם כן, אותה חזרה של כלל ישראל לאחוריהם, נועדה לשתי מטרות: הן להראות לכלל ישראל שאין להם מה לחשוש יותר מאותו "בעל צפון", והן להטעות את המצרים שיחשבו כי "נִבְכֵּים הֵם בְּאַרְץ סֹגְר עֲלֵיהֶם הַמְדַבֵּר"

לאחר שיצאו עם ישראל ממצרים, התקדמו הם בדרכם, תוך שהם מתרחקים ממצרים, והנה מגיע ציווי מפתיע: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּשֻׁבוּ וַיַּחֲנוּ לְפָנַי פִּי הַחִירָת בֵּין מִגְדֵּל וּבֵין הַיָּם לְפָנַי בַּעַל צָפֹן נִכְחוּ תַחֲנוּנוֹ עַל הַיָּם" (שמות יד, ב).

הקב"ה מצווה עליהם לחזור ולחנות "לְפָנַי פִּי הַחִירָת... לְפָנַי בַּעַל צָפֹן".

רבותינו אומרים כי "בעל צפון" היה סוג של עבודה זרה במצרים, שבדרך כישוף היה גורם שאף אדם לא יוכל לצאת ממצרים. כל מי שנכנס למצרים נותר בה לעולם, ואם היה רוצה לצאת ממנה, אותו "בעל צפון" היה הורג אותו.

כך מובא ב"אבן עזרא" (ובעוד מפרשים): "כי חרטומי מצרים עשו בדבר המזלות צורות נחושת, וזהו בעל צפון, שלא יוכל עבד לברוח ממצרים לעבור הצורה".

לכן אמר הקב"ה למשה רבנו להשיב

קיבלנו עשר מכות קשות מכיוון
ששיעבדנו את בני ישראל, ומדוע
שנסכן את עצמנו ונרדוף אחריהם?

מה עשה פרעה? לקח את כל הכסף
והזהב שהיה לו בבית גנזיו, והודיע כי
כל מי שיצא עימו לרדוף אחרי בני
ישראל, יקבל רכוש רב!

זה מה ששכנע את המצרים לצאת
ולרדוף אחרי בני ישראל, כאשר
באמתחתם כל אוצרותיו של פרעה
אותם חלק להם ביד רחבה.

אותם אוצרות בסופו של דבר, לאחר
שהמצרים טבעו בים ונפלטו אל החוף,
הגיעו אל בני ישראל והעשירו אותם.

(שמות יד, ג), בכדי שירדפו אחריהם,
ולעשות בהם את הנקמה הסופית.

ישנה דעה בחז"ל, כי הערב רב שיצאו
עם בני ישראל ממצרים, במחשבה
שבסופו של דבר הם ישובו אליה,
בראותם שאין לעם ישראל כוונה
לחזור למצרים, חזרו אל פרעה וסיפרו
לו שבני ישראל אינם מתכוונים לשוב
למצרים. ואז: **וַיִּקְהֹף לְבַב פְּרָעָה
וַעֲבָדוּ אֶל הָעַם וַיֹּאמְרוּ מַה זֹאת עֲשִׂינוּ
כִּי נִשְׁלַחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲבָדֵנוּ** (שם ה).

פרעה ניסה לגייס את המצרים
שירדפו אחרי בני ישראל, אבל הם
חששו לעשות זאת באומרם: כבר

חסד שנשאר לדורות

כל ישראל להתאחד ולצאת מיד ממצרים. התחילו האנשים להתבונן ולשאול זה את זה: 'לאן אנו הולכים? הרי לפנינו יש מדבר, אין שם לא מאפיות ולא מים לשתיה, יש לנו ילדים קטנים, כיצד נסתדר?'

ענה לו חברו ואמר: "אל תדאג, יש לי פיתה אחת, אתן לך חצי ממנה, אפילו אם אצטרך למות אתחלק איתך. יש לי גם בקבוק שתיה, אתן לך חצי מכמות המים שלי, אתה אחי ונשמתי, אין לך מה לדאוג..."

התנהגות זו חיזקה את ישראל לצאת ממצרים בזריות, כיון שכל אחד אמר בליבו: "אם יש לי כאלה אחים טובים מעמי שמוכנים להקריב את חייהם למעני, לא אשאר פה במצרים אלא אלך איתם, באש ובמים!".

זה מה שהוציא את ישראל ממצרים, ה"חסד נעוריק, אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר". כל אחד נתן והעניק לחברו, וזה איחד חיזק וחיסן

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת ה' וַיֹּאמְרוּ בְּפִי ה' וּבְמִשְׁחַת עַבְדּוֹ (שמות יד, לא).

דרשו רבותינו (מכילתא בשלח ג): "דבר גדול עשו ישראל, שלא אמרו למשה היאך אנו יוצאים למדבר ואין בידינו מחייה לדרך, אלא האמינו והלכו אחרי משה.

אמר הקב"ה: כדאית היא האמונה שהאמינו בי שאקרע להם את הים, ועליהם מפורש בקבלה (ירמיה ב, ב): 'הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר פֹּה אָמַר ה' זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת פְּלוּלֹתֶיךָ לְכִתְּךָ אֲחֵרֵי בְּמִדְבַר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה'."

הנבואה שניבא הנביא ירמיה היתה לפני שהגלה הקב"ה את בני ישראל לבבל. אמר להם הקב"ה: "בני, אל תדאגו, לא אשכח את החסדים שעשיתם עימדי במצרים, ובשל כך אחזיר אתכם מהגלות."

לאחר מכת בכורות ציווה משה על

הבריאה כמו שנאמר (תהלים פט, ג) "כי
אמרתי עולם חסד יפנה שמים תכן
אמונתך בהם".

את העם לצאת כולם באחדות שלימה
ממצרים, ולהפוך להיות לעם החסד
הגדול בעולם, שזוהי כל תכלית

ביקשו מלאכי השרת לומר שירה

מקום רק בני ישראל רשאים לומר
שירה, משום שהנס נעשה להם
בעצמם, אבל המלאכים אינם רשאים
לומר שירה.

ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה
ישראל ויהי הענן והחשך ויאר את
הקלה ולא קרב זה אל זה כל הקלה
(שמות יד, כ).

אולם ניתן לבאר את הדברים ביתר
עמקות:

הכתוב אומר (ישעיהו י, כז): "וחבל על
מפני שמן". ודרשו על כך חז"ל (סנהדרין
צד ע"ב): "חובל עולו של סנחריב מפני
שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי
כנסיות ובבתי מדרשות".

חז"ל אומרים שחזקיהו ניצל את כוחו
וסמכותו כמלך להרבות תורה בעם

חז"ל (מגילה י ע"ב) דרשו על פסוק זה:
"ביקשו מלאכי השרת לומר שירה,
אמר הקדוש ברוך הוא: מעשה ידי
טובעים בים ואתם אומרים שירה?".

הפירוש הפשוט הוא, שהקב"ה לא
חפץ שיגרם שום צער, לשום יציר
נברא, גם לא לגוי.

אף שהכתוב אומר (תהלים צד, א): "אל
נקמות ה' אל נקמות הופיע", וחז"ל
דרשו על כך (ברכות לג ע"א): "גדולה
נקמה שניתנה בין שני שמות", מכל

ישראל.

בתקופה ידי". [פירוש: "וכי זו היא העיר ירושלים, אשר בעבורה אספתי את כל מחנות לוחמי, ובעבורה כבשתי את כל המדינות בהן עברתי בדרכי אליה?! והלא היא קטנה וחלשה מכל כרכי האומות אשר כבשתי בחוזק ידיי"].

הוא הורה לחייליו, שהיו יגעים מן הדרך, לנוח בשאר היום והלילה, "למחר אייתי לי כל חד וחד מינייכו גולמו הרג מיניה" [מחר בבוקר, כשנצא להילחם, יביא לי כל אחד מכם חתיכה מחומת העיר הרעועה, אותה אבקע].

מה יש לו לחזקיהו כנגד כל הצבא האדיר הזה?

שמן!

שמן שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות!

שמן שלאורו כל עם ישראל לומדים תורה, ביגיעה ובהתמדה, יומם ולילה, ועד כדי כך שגם הילדים היו בקיאים בהלכות הסבוכות ביותר שבתורה!

הוא הבין שאם הקב"ה נתן לו שלטון - עליו לנצלו להרבות תורה: "מה עשה? נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו! בדקו מדון ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ, מַגְבֵּת וְעַד אֲנִטִּיפְרָם וְלֹא מִצְאוּ תִינוּק וְתִינוּקָת, אִישׁ וְאִשָּׁה, שְׁלֹא הָיוּ בְקִיָּאִים בְּהִלְכוֹת טוֹמָאָה וְטִהָרָה!"

אלו היו "כלי המלחמה" של חזקיהו מול צבאו האדיר של סנחריב שבא להילחם על ירושלים!

לפי המתואר בגמרא (שם) הצבא מנה מיליונים רבים של חיילים, כשרק ראשי הגייסות (המפקדים), היו מאה שמונים וחמישה אלף!

חז"ל (שם צה ע"א) מוסיפים, שכאשר סנחריב הביט על ירושלים, מבעד לחומה, הוא לעג לגודלה ולכוחה ואמר: "הלא דא היא קרתא דירושלים דעלה ארגישית כל משיריתי, ועלה כבשית כל מדינתא?! הלא היא זעירא וחלשא מכל כרכי עממיא דכבשית

התורה שומרת עלינו! "אני חומה וְשָׂדֵי כַּמְגַדְלוֹת" (שיר השירים ח, ט), דורשים חז"ל (פסחים פז ע"א): "אני חומה - זו תורה, ושדי כמגדלות - אלו תלמידי חכמים".

"תורא מגנא ומצלא"

"וְחַבֵּל עַל מַפְנֵי שָׁמֶן - חובל עולו של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות!"
 אם עם ישראל יושב ולומד תורה - הקב"ה יעשה לו ניסים ונפלאות גמורים, כמאמר הכתוב (שמות יד, יד): "ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּן".
 המענה לכל האוייבים, הקמים עלינו לכלותנו, הוא המענה שענה חזקיהו: "נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו!" כאשר יבדקו מדן ועד באר שבע,

"וַיְהִי כַּלְיָלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מִלְּאֵה ה' וַיֵּדַע בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר מֵאֵה שְׂמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אָלָף וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֶּקֶר וַהֲנִיחָה כָּלֶם פְּגָרִים מִתִּים" (מלכים ב יט, לה). סנחריב קם בבוקר, ומסתמא החל לעשות מפקד: "כל החיילים! עמוד דום!"
 "כל החיילים! עבור לנח!" - אך אף חייל לא זז... כולם ממשיכים לשכב...
 "כולם פגרים מתים"...

היו "חכמים גדולים" שחלקו על משנתו של חזקיהו המלך! לדעתם, בהחלט חשוב ללמוד, אבל צריך גם לעבוד... הם בקיאים בתורה, ויודעים לצטט פסוקים... "וַיִּבְרַךְ ה' אֱלֹהֵיךָ לְכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה" (דברים טו, יח) צריך לעשות... צריך צבא... אם לא יהיה צבא מי ילחם נגד צבאו של סנחריב?
 אבל חזקיהו ידע את האמת. אם יש תורה - אין צורך בשום דבר נוסף!

יתברך, ובהתחברם אל השירה הזאת, מתו.

וזהו שאומרים חז"ל: "ביקשו מלאכי השרת לומר שירה", כלומר: הם רצו שהקב"ה יגלה את אוזנם של המצרים, כדרך שגילה את אוזנם של חייליו של סנחריב, ואז - כשהמצרים ישמעו את השירה הם ימותו, ולא יהיה צורך להטביע אותם בים.

אבל הקדוש ברוך הוא רצה למדוד להם מידה כנגד מידה, וכשם שהם טיבעו את בני ישראל - "מעשה ידי" - בטיט וביאור, כן רצה לנהוג בהם ולהטביעם בים, ולא הסתפק בכך שימותו על ידי שמיעת שירת המלאכים.

ולא ימצאו עם הארץ, תינוק ותינוקת, איש ואשה, שאינם בקיאים בהלכות טומאה וטהרה - זוהי ההגנה הטובה ביותר כנגד כל הצרות.

כיצד נהרג כל הצבא האדיר הזה של סנחריב בלילה אחד?

יש על כך כמה דעות בגמרא (סנהדרין צה ע"ב). לדעה אחת "אוזניים גילה להם, ושמעו שירה מפני חיות ומתו". לכל אדם יש עורלה מסויימת האוטמת את אוזנו מלשמוע דברים רוחניים, נשגבים ועליונים. הקב"ה גילה את אוזניהם של החיילים האשורים, והם שמעו את השירה שחיות הקודש, מלאכי השרת, אמרו בלילה, ומזה מתו! הגוף לא יכול לעמוד בשירה הנשגבה, המספרת כבודו ורוממותו

הטעיית פרעה

הנס.

בהסבר זה, שכל מימות העולם נבקעו, טמונה גם תשובה לשאלה המתעוררת על התנהגות פרעה ברדיפתו אחרי ישראל - איך העז להיכנס לתוך המים? והלא ברור שמתרחש כאן מאורע ניסי?

אלא שמאחר שכל המים שבעולם נבקעו, אמר פרעה: אם אפילו המים בכלי שבידי נבקעים, כנראה שזוהי תופעה טבעית המתרחשת בעולם כולו, ואינה קשורה לים סוף או לישראל בדוקא. ואם כך - גם אני יכול לנצל את התופעה הזו, ולעבור בים.

כך נתן הקב"ה בליבו, כדי שירדוף אחרי ישראל ויכנס לים בעקבותיהם, ואז - "וַיֵּשֶׁב הַיָּם לְפָנֹת פְּקֹדֵי לְאִיתָנוּ... וַיִּנְעַר ה' אֶת מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם" (שם יד).

(כז).

וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיִּזְלַךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עָזָה כָּל הַלַּיְלָה וַיִּשָּׂם אֶת הַיָּם לְחֶרֶבָה וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם (שמות יד, כא).

חז"ל אומרים, שלא רק מי ים סוף נבקעו, אלא כל מימות שבעולם. אדם היה אוחז בידו כוס מים, ולפתע רואה את המים בתוכה נבקעים, ובתוכם - כמו על מסך - רואה את דמותם של ישראל ההולכים ביבשה.

היום, כל דבר שקורה יכולים לראות מיד בכל העולם. אנשים מצלמים ושולחים מיד, ואפשר לשדר בזמן אמת אפילו לנקודה המרוחקת ביותר בגלובוס! אבל בלי כל האמצעים האלו, איך ידעו בכל העולם שהקב"ה בקע את הים לישראל?

לכן בקע הקב"ה כל מימות שבעולם. כל אחד ראה את המים במעיינו, בנהר, בכד או בכוס נבקעים, וכך התפרסם

הכומר היין והשידוך

הבת הבוגרת והמשכילה השתלבה בינתיים בעסק, ובעוד אביה יצא לשווקים להראות את היינות שלו בכל מיני מדינות, ניהלה היא את העסק ביד רמה. היא הייתה אחראית על החשבונות והכספים של היקב, ושימשה כמנהלת חשבונות ראשית.

בפראג חי כומר ארור, שונא ישראל מושבע, שנקרא תודרוס. כל היום היה חושב מחשבות שטניות על היהודים, ומנסה להעליל עליהם עלילות, ולהרע להם ככל יכולתו. אחת התאוות הנוראות שלו הייתה - לצוד נשמות יהודיות ולהכניסן תחת כנפי הנצרות.

באחד הימים הגיע ליקב, והנה ראה את בתו של העשיר. אביה שמר אותה מכל משמר, ולא הניח לה לגשת לשרת את הלקוחות, אולם הכומר זמם מזימה זדונית. הוא הגיע ליקב והחל להתלונן, שהם מרמים אותו, ומחייבים אותו לשלם על יינות שלא קנה מעולם.

אֵל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם (ויקרא יא, מג).

מאכלות אסורות מטמטמות את נפש האדם, ובעקבות שמץ של איסור קטן יכול האדם לאבד את כל חייו.

ישנם סיפורים רבים על ההשלכות החמורות של אכילת מאכלות אסורות.

בספר נפלאות מהר"ל (פרק יד) מובא מעשה בעשיר גדול שחי בתקופת המהר"ל מפראג.

אותו עשיר, ר' מיכאל ברגר שמו, היה בעליו של יקב ענק, שממנו היו יוצאים היינות לכל הסביבה כולה. כל הפריצים באזור נהגו לקנות באותו יקב יינות בסכומים גבוהים, והתענגו על היינות המיוחדים במינם.

עם כל הצלחתו הגדולה, היה אותו עשיר גם ירא ה' אמיתי. תמך ברבנים ובתלמידי חכמים, וחיפש עבור בתו היחידה, כלילת המעלות, שידוך הגון.

היה מצוין, והכומר המליץ לה לפתוח עוד בקבוקים. את כולם פתחה היא במו ידיה, טעמה מעט, וקבעה כי היין מצוין.

היא רק לא ידעה כי עוד לפני בואה פתח הכומר את הבקבוקים, והיין ששתתה כעת הוא יין נסך! הרשע הצליח במזימתו!

וכיון שנכנס יין נסך לגופה, חלחלה בתוכה טומאה.

כשסיימו את השיחה, התנצל הכומר הרשע והמרושע והושיט את ידו ללחיצה. היא מעולם לא העלתה בדעתה ללחוץ ידו של איש, ובודאי לא לכומר ארוז, אבל האיסור פעל את שלו, ובלא משים הושיטה לו את ידה.

האירוע נגמר, לכאורה, והיא שבה הביתה. אבל מאותו רגע כאילו חלחל בה ארס של עכנאי. היא רצתה מאוד לפגוש שוב את הכומר, ועשתה כל מיני טעדיקי לשם כך. בכל פעם היה הכומר מקבלה בסבר פנים יפות, ומשבח אותה על שכלה הישר ופיקחותה הרבה. הביקורים הלכו

החלו להתווכח איתו, והוא בשלו: "לא הזמנתי! יש לי הוכחות! אני עוד אפיץ עליכם שאתם רמאים ושקרנים!... רק דבר אחד יוכל להניח את דעתי - אם תבוא מנהלת החשבונות שלכם, ותצליח להוכיח לי אחרת!"

הבת החליטה שכדי שלא לקלקל את שם החברה ואת שם אביה, עליה ללכת לבית הכומר. היא תקפוץ רק לכמה דקות, ותראה לו שהכל נכון.

אחד הפקידים התלווה אליה.

היא התיישבה מול הכומר והזכירה לו את כל הקניות שערכו הוא ושליחו. הכומר נרגע מעט, אבל עבר לטענה חדשה: היין מהסוג הזה כולו חמוץ!

"לא יתכן!" - אמרה הבת בפסקנות - "אין אצלנו דברים כאלו! ואלו הבקבוקים הטובים ביותר שלנו!"

"הינך יכולה לפתוח ולטעום בעצמך!" - אמר הכומר.

רגזה הבת על עלילת השקר, ופתחה בעצמה את בקבוק היין כדי לטעום ולהוכיח לו את השקר. טעמו של היין

באחד הימים הבחין הכומר כי דק של עצבות נמשך על פניה של הבת היהודיה. הוא חשב כיצד יוכל לשמחה, ולבסוף החליט לחתן אותה עם בנו של ידידו - גוי עשיר, בעל חוה גדולה וענקית.

הלך לבחור ושכנע אותו שיש לו הזדמנות מיוחדת, לקיים 'מצווה' נדירה ו'לגאול' נפש יהודיה מסכנה על ידי נישואין איתה. כמובן, שהכביר במילות שבח על השכלתה הנדירה, על חוכמתה המיוחדת ועל יופייה הגדול.

הסכים הבחור, ושניהם נפגשו. ישבו ושוחחו. הוא - משכיל ונבון, מדבר בסגנון גבוה, כדרך האצילים. הבחורה התרשמה ממנו מאוד. גם הוא קלט כי מדובר בבחורה חכמה במיוחד,

ותכפו. בכל הזדמנות שאביה לא היה בבית, הייתה הבת הולכת ויושבת אצל הכומר, לומדת את תפילות הנצרות, ומשוחחת איתו על עיקרי האמונה. ביום מן הימים נעלמה הבת מן הבית.

אביה החל לחפש אותה בכל מקום אפשרי. גם לבית הכומר הגיע בחיפושיו. הכומר, כמובן, הכחיש כל קשר להיעלמותה, ונוף באב על שחושד הוא בו, בכומר רם מעלה.

בכל אותו זמן היתה הבת סגורה באחד מחדרי ביתו, והכומר דאג להביא את כל הנדרש לה.

האב השבור והמסכן הפך את העולם כולו בניסיון למצוא את בתו אהובתו, שילים כספים, וטרח טרחה מרובה, אך העלה חרס בידו.

"מה אעשה?" ענה המהר"ל, "כך גזרו משמים".

אחד מבני הבית רמז לו בסתר, שעליו לחזור לבדו אל המהר"ל בעוד זמן קצר. הוא הסביר כי הכומר המרושע עוין את הרב, ובכל פעולה שעושה, הוא מעליל עלילות וטוען כלפיו שהוא רודף את הכנסייה והנצרות, לכן אין הרב יכול לפעול בגלוי.

לאחר שעתיים, כשהגיע לבית הרב לבדו, קיבל את פניו בחמימות, הודיע לו כי אינו צריך לבוא יותר, ובעזרת ה' תחזור אליו בתו עוד באותו לילה.

אורו פניו של האב. התחיל לבכות ונפל לרגלי הרב, אך המהר"ל מיהר לשלחו משם, והזהירו נמרצות לבל יוציא מפיו שום מילה על העניין. רק דבר אחד הורה לו להכין - עגלה רתומה לסוסים אבירים ומקום בגרמניה לשהות בו.

באותו יום יצא הכומר הארור תודרוס לאסיפה אצל הקרדינל הראשי. בצאתו הזהיר נמרצות את כל עדת המשרתים והשומרים, שלא יתנו לאף

דוברת ארבע שפות שאותן למדה על בורין בכוחות עצמה, וגם תוכן דבריה הרשים אותו. הם החליטו להתחתן תוך שבועיים מאותו יום.

במשך כל אותו הזמן התרוצץ ר' מיכאל ברגר ממקום למקום. הוא הגיע לרבי יעקב גינצבערג מן העיר פרידבערג והתחנן לפניו שימצא לו את בתו יחידתו. כל חייו הפכו לגיהנום. "הלא יש לכם בעירכם את הגאון הצדיק המהר"ל, ולמה באתם אלי?", שאל הרב, "הלא הוא יכול להושיע לכם יותר ממני. אכתוב לך מכתב ואותו תיקח אל המהר"ל מפראג. אינך צריך להוסיף מילה מעבר לכך".

הלך העשיר ביחד עם משלחת אנשים מכובדת אל המהר"ל, כי חש שלא לפי כבודו שיגיע אליו יחידי. קרא המהר"ל את המכתב ואמר: "מה אתה רוצה ממני? אינני מתעסק בדברים כאלו..."

החל האב לבכות בכיות נוראות, ונפל לפניו.

אחד בעולם להיכנס למקום.

בינתיים קרא המהר"ל לגולם שייצר. צייר לו את בית הכומר ואת מקום הימצאה של הבת, וכתב לו שמרגע זה יהיה רואה ואינו נראה.

הלך הגולם עם שק גדול בידו. הציור היה בדיוק כפי שנתן לו המהר"ל. המתין עד להירדמותם של השומרים והכלבים, נכנס פנימה ופתח את הדלת שבו שהתה אותה בת יהודיה שבויה.

הבת היתה עצובה ומדוכאת. הגולם לא אמר מילה, אבל היה נדמה לה כסבה שהגיע מהעולם העליון להצילה. פתח הגולם את השק, וסימן לה שתיכנס לתוכו. לקח את השק על כתפו, ולקחה הישר לבית הוריה.

כשפתח את השק והוציא משם את הבת לעיני ההורים, הם כמעט התעלפו.

"מי הציל אותך?" שאלו.

ענתה הבת: "סבא בא אלי מן העולם העליון".

הם לא התמהמהו לרגע. חצו את

הנהר ועברו למדינה אחרת. שם השאירו את בתם היקרה עם הדוד, שהיה יהודי תלמיד חכם, והבטיח לדאוג לכל מחסורה, וחזרו לביתם.

בבוקר באו השומרים לחדרה של הבת בבית הכומר, והנה שוד ושבר - הבת נעלמה! הם החלו לדפוק את ראשם בקירות הבית. אוי ואבוי! עוד מעט יבוא הכומר, וכשיראה מה קרה יערוף את ראשיהם. נפש תחת נפש - הכומר היה ידוע כרוצח, שהורג בני אדם כאוות נפשו.

הם מיהרו להוציא מבית הקברות שלד של עצמות. הניחווה בתוך המיטה, ושרפו את כל הבית, 'ראשו על פְּרָעוֹ וְעַל קַרְבּוֹ'... (מושאל שמות יב, ט)

כששב הכומר הביתה, סיפרו לו על 'השריפה הנוראה' שכילתה את כל ביתו. הסתובב הכומר, רחרח פה ושם, וצעק עליהם בזעם: "אני מריח שאתם משקרים! גלו לי מיד מה עשיתם!"

בסופו של דבר הם נכנעו, והודו כי הבת נעלמה.

הכומר רתח מזעם. מיד החל לבלוש

והנה הפלא ופלא - הרב שאצלו ישב ולמד תורה, היה - לא אחר מאשר אותו דוד! - הוא כלל לא ידע את סיפור חייו. הוא ראה לפניו יהודי ירא שמים ומגודל זקן, בעל מידות אציליות, ידען, זכרן וכישרוני.

חשב הדוד, 'אולי עילוי זה יתאים לאחייניתי השוהה בביתי'.

כך התחיל להתגלגל השידוך המזופלא הזה עד שהגיע לסימומו הטוב - 'לְעֵשָׂה נִפְלְאוֹת גְּדֹלוֹת לְבָדוּ פִי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ' (תהלים קלו, ד).

זמן מה לאחר מכן נודע לבחור כי אביו העשיר מת, והוא היורש החוקי של כל הונו. בכסף הזה פתח ישיבות באשכנז, ברוסיה ובפולין. מֵה' מְצַעְדֵי גִבֹר פִּוְנָנו (תהלים לו, כג).

אחריה, אולם עקבותיה נעלמו. נותר רק להודיע לאותו בחור גוי על העלמותה של ארוסתו.

הבחור כאב על כך מאוד, ולא הצליח להתאושש. הוא איבד עניין בכל מה שקרה סביבו, ונעשה אדיש לכל דבר. אביו הזעיק למטתו כמה רופאים גדולים, אך הם לא מצאו לו תרופה. באחד הימים ביקש מאביו לצאת לטייל קצת עם עצמו.

הלך ושוטט ברחובות, פגש יהודים והחל להתעניין בתורה ובקב"ה. חשב והעמיק, ולבסוף החליט כי ברצונו להתגייר ולהתחבר אל ה' יתברך. עד מהרה קיבלוהו, והוא ישב ושקד על התורה, והשקיע בה את כל מוחו, כוחו ורעיונותיו.

בדבר הזה בעצמו

הם החליטו לפתוח בעיר ישיבה נוספת, ולהביא רב אחר, מתוך תקווה שכל הציבור יבוא לישיבה החדשה, והלה יישאר כמעט ללא קהל שומעים.

ואכן, רבים מהלומדים עברו ללמוד בישיבה החדשה ולהתרשם מהרב החדש שהגיע ללמד בה.

לרב הראשון לא היה איכפת, כמובן, שנפתחה עוד ישיבה - אדרבה, יגדיל תורה ויגדיר (ישעיהו מב, כא).

כל מה שרצה לדעת הוא, שאכן הרב החדש הינו תלמיד חכם וירא שמים, בעל שיעור קומה בתורה ובהלכה, ושלא הביאו סתם רב, 'מִן הַבַּיִת בְּיָדוֹ מִנְחָה לַעֲשׂוֹ אָחִיו'... (בראשית לב, יד).

הוא שלח אחד מתלמידיו המובהקים שיאזין לשיעור שמוסר הרב החדש, והוא נוכח לדעת כי לא מינה ולא מקצתיה... דברי הרב לא היו מבוססים, לא מוסברים, וכששאל אותו כמה שאלות על דבריו - לא ידע להשיב.

וַיֹּאמֶר אֶל אֶהְרֹן קַח לְךָ עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחֻטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהִקְרַב לְפָנַי ה' (ויקרא ט, ב).

כפרתו של אהרון על חטא העגל הייתה צריכה להיות דווקא על ידי עגל, ולכן מצווה אותו משה: "קח לך עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחֻטָּאת".

רצונו של הקב"ה היה, שיקחו את אותו העגל שבו חטאו ועליו אמרו: "אֵלֹהֵי אֱלֹהֵיהֶם יִשְׂרָאֵל" (שמות לב, ד) - ואותו יקריבו לקורבן.

ועל ידי זה יראו כולם שאין בעגל ממש, אלא זובחים אותו לפני השי"ת. רק בצורה כזאת תושלם הכפרה.

באחת העיירות היה רב גדול תלמיד חכם, שהייתה לו ישיבה גדולה, בה היה מוסר שיעורים. בשיעוריו היה לעיתים אומר דברי מוסר שהציקו לחלק מהאנשים, בפרט לעשירים שבהם.

לִבְהַ, שאהרון ראה שבני ישראל הרגו את חור, על שהיה מוכיחם בדברים, וחשש שמא יהרגו גם אותו, ויתקיים מקרא שכתוב (איכה ב, כ) "אִם יִהְיֶה בְּמִקְדָּשׁ ה' פְּתוּן וְנִבְיֵא", ולא תהיה להם, לישראל, תקנה לעולם!

משום כך החליט לעשות את העגל, תוך שהוא עושה כל טצדקי שבעולם לעכב את השלמת המלאכה, כדי שבינתיים יחזור משה.

אולם סוף כל סוף, כלפי חוץ הוא עשה את העגל שעליו אמרו ישראל: "אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל", ובכך המירו את כבוד השי"ת שעשה להם את כל הניסים במצרים, על ים סוף ובמדבר - בעגל - אשר לא יועיל.

כדי לכפר על כך, יש צורך לקחת את אותו עגל דווקא ולזנוח אותו לשם ה', ובכך להראות כי בעגל זה אין ממש, וכל כולו עומד לזביחה לפני השי"ת.

במה שאדם חטא - בדבר הזה עצמו עליו לתקן!

שב התלמיד לרבו, וסיפר לו דברים כהווייתם.

"אין ספק", אמר הרב, "כי תוך ימים ספורים יברחו כולם ממנו וישבו לכאן" ... ה' יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְחַרְשׁוּן (שמות יד, ד).

ואכן כך היה. תוך ימים ספורים שבו כולם לרב וביקשו את מחילתו. "חשבנו להקים עוד מקום תורה, ומתברר שטעינו".

נענה הרב והשיב להם: "אני מוכן למחול לכם, אולם בתנאי אחד: תביאו לכאן את אותו רב שמיניתם, כדי שיאזין לדברי התורה והמוסר, ויבין כי אינו ראוי להיות אפילו מתלמידי הפשוטים. רק בהבאתו לפני תושלם כפרתכם"...

כוונת ליבו הפנימית של אהרון שעשה את העגל, הייתה טהורה. את הכל עשה לשם שמים!

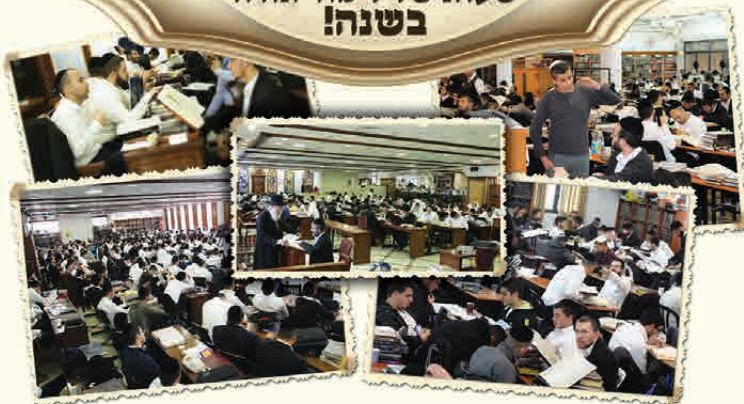
חז"ל אומרים (הובאו דבריהם ברש"י שמות

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ- 10,555,000 שעות של לימוד תורה בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים **02-5000455**

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 02 - 5000455 פקס: 02 - 5000502 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ריקאס הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התנוקה נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל,
מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,
תמר בת רגינה ז"ל, רחל בת נג'ומה כוכבה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל,
מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, אילן בן מוזל ז"ל,
יעקב בן ברשה ז"ל, יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.